

Fakta om folk og næringsliv i Grenland

Av
Knut Vareide

Telemarkforskning-Bø

Arbeidsrapport 20/2005

Forord

Denne rapporten er laget på oppdrag fra Vekst i Grenland AS (ViG). Hensikten med rapporten er å få fram en situasjonsanalyse som beskriver viktige og relevante utviklingstrekk for Grenland.

Rapporten blir oppdatert tre ganger i året, etter hvert som nye data blir tilgjengelig. I denne rapporten er kapitlene om vekst, lønnsomhet og næringslivsindeksen oppdatert i forhold til siste versjon.

Knut Vareide ved Telemarksforskning-Bø har gjennomført analysene og skrevet rapporten. Det er brukt data fra SSB og egne analyser med bruk av data over regnskap fra alle regnskapspliktige foretak i Norge.

Rapporten er også tilgjengelig på ViG sine hjemmesider på www.vig.no.

Bø, 19. oktober 2005

Knut Vareide

Innhold:

➤	Sammendrag	5
➤	Befolkning	6
✓	<i>Befolkningsutvikling i Grenland</i>	6
✓	<i>Befolkningsutvikling i kommunene etter 1970</i>	6
✓	<i>Befolkningsutvikling etter 1990 i kommunene</i>	7
✓	<i>Folketallet i Grenland sammenliknet med andre regioner</i>	7
✓	<i>Kart med befolkningsendringer</i>	8
➤	Pendling	9
✓	<i>Netto innpendling i kommunene i Grenland</i>	9
✓	<i>Pendling i ulike regioner</i>	9
✓	<i>Utpendling fra Grenland</i>	10
✓	<i>Innpendling til Grenland</i>	10
✓	<i>Vekst i sysselsetting</i>	11
✓	<i>Sysselsettingsutvikling i de ulike næringene, prosent</i>	11
✓	<i>Sysselsettingsutvikling, antall ansatte, i ulike næringer</i>	12
✓	<i>Sysselsettingsvekst i kommunene</i>	12
✓	<i>Kart med endring i sysselsetting</i>	13
➤	Næringsstruktur	14
✓	<i>Industrien i Grenland</i>	14
➤	Vekst	15
✓	<i>Andel vekstforetak i Grenland</i>	15
✓	<i>Andel vekstforetak i forhold til andre regioner</i>	15
✓	<i>Andel vekstforetak i kommunene i Grenland</i>	16
✓	<i>Andel vekstforetak kommunene i Telemark</i>	16
✓	<i>Kart med andel vekstforetak</i>	17
➤	Lønnsomhet	18
✓	<i>Lønnsomhet i Grenland sammenliknet med fylket og landsgjennomsnitt</i>	18
✓	<i>Lønnsomhet i Grenland og andre regioner</i>	18
✓	<i>Lønnsomhet kommunevis</i>	19
✓	<i>Lønnsomhet bransjevis</i>	19
✓	<i>Kart med andel lønnsomme foretak</i>	20

➤	Nyetableringer	21
✓	<i>Etableringer i Grenland og andre regioner</i>	<i>21</i>
✓	<i>Nyetableringer kommunevis</i>	<i>22</i>
✓	<i>Bransjefordeling nyetableringer.....</i>	<i>22</i>
✓	<i>Kart med etableringsfrekvens.....</i>	<i>23</i>
➤	Næringslivsindeksen	24
✓	<i>Næringslivsindeks kommuner</i>	<i>24</i>
✓	<i>Næringslivsindeks regioner</i>	<i>25</i>
✓	<i>Delindekser i Grenland.....</i>	<i>25</i>
✓	<i>Kart med næringslivsindeksen</i>	<i>26</i>

➤ Sammen drag

Denne rapporten er utarbeidet av Telemarksforskning-Bø, og blir oppdatert tre ganger i året, etter hvert som nye data blir tilgjengelig. I denne rapporten er kapitlene om vekst, lønnsomhet og samlet næringsutvikling oppdatert. Datagrunnlaget for denne oppdateringen er bedriftenes regnskap for 2004.

Analysen viser at Grenland er en region som er kjennetegnet av høy og jevn befolkningsvekst i de siste tiårene. Regionen har mange arbeidsplasser i forhold til folketallet sammenliknet med de fleste andre regioner på Østlandet utenfor Oslo. Dette skyldes for en stor del de mange industriarbeidsplassene i Porsgrunn.

Grenland har hatt en økning i antall arbeidsplasser i 2004, etter flere år med nedgang. Antall arbeidsplasser har økt med 223, som tilsvarer 0,5 prosent.

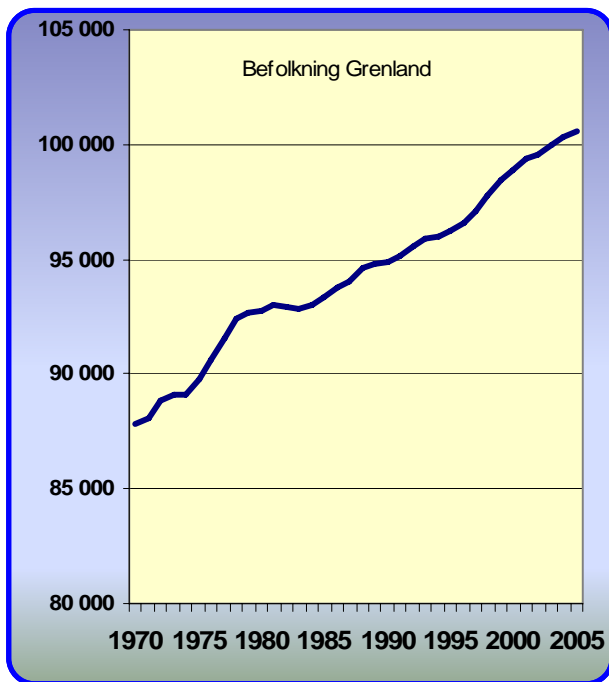
Økningen har kommet i forretningsmessig tjenesteyting, handel og offentlig virksomhet. Det er fremdeles nedgang i industrisysselsettingen, men nedgangen har blitt dempet i forhold til de foregående årene.

Det er også en markert økning i andelen av bedrifter med realvekst i omsetningen i 2004. Økningen har vært sterkere i Grenland enn ellers i landet, slik at andelen vekstforetak i Grenland ligger klart over gjennomsnittet.

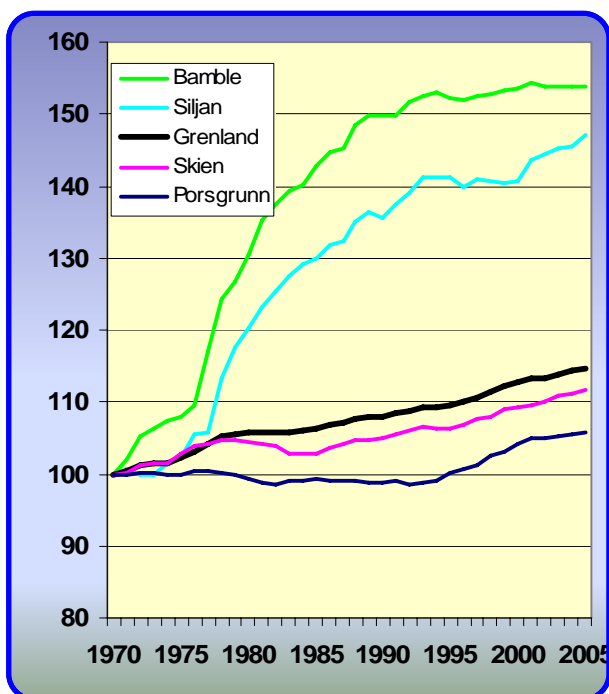
Lønnsomheten i næringslivet i Grenland har hatt en kraftig forbedring i 2003 og 2004. Næringslivet i Grenland har nå klart større andel foretak med positivt resultat enn gjennomsnittet i Norge.

Grenland hadde en tilbakegang i etableringsfrekvensen i 2004, etter et godt år i 2003. Dette har gjort at Grenland nå har lavere etableringsfrekvens enn gjennomsnittet i Norge, og lavere enn de fleste andre regioner på Østlandet.

Den samlede næringsutviklingen i Grenland, målt med en indeks som tar hensyn til lønnsomhet, vekst, nyetableringer og næringslivets størrelse, plasserer regionen som nr 23 blant landets 81 regioner i 2004. Dette er en forbedring fra 2003, da regionen ble rangert som nr 25, og i 2002 da Grenland kom på plass nr 56. Næringslivet i Grenland synes å være inne i en positiv trend.

Figur 1: Utvikling av folketallet i Grenland. Data fra SSB.

Figur 2: Utvikling av folketall, indeksert slik at nivået 1970=100. Datakilde: SSB.

➤ Befolkning

✓ Befolkningsutvikling i Grenland

Befolkningsutviklingen i Grenland er karakterisert av en vedvarende, jevn vekst siden 1970. Siden 1983 har befolkningen økt hvert eneste år.

Befolkningen i Grenland passerte 100.000 i løpet av 2003. 1. januar 2005 var det 100.609 personer bosatt i regionen.

Befolkningen øker imidlertid ikke spesielt raskt.

Fremskrives befolkningsveksten vil det ta nesten 30 år før befolkningen overstiger 110.000 personer.

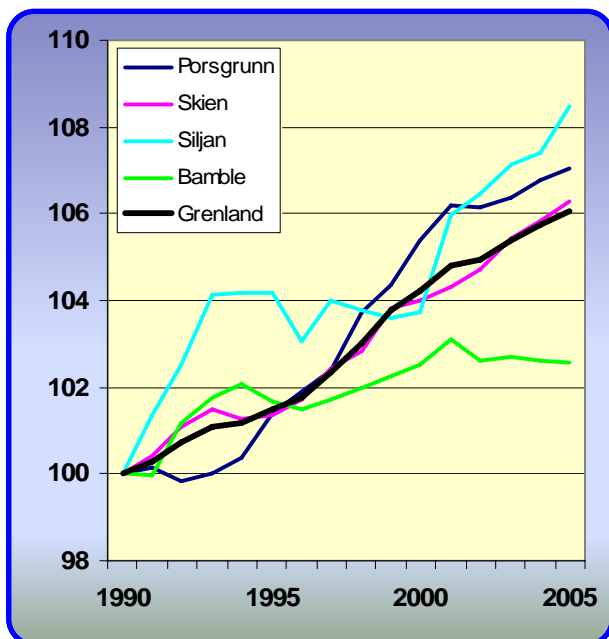
✓ Befolkningsutvikling i kommunene etter 1970

I diagrammet til venstre er befolkningsutviklingen i de forskjellige kommunene i Grenland indeksert, slik at befolkningen i 1970=100. På den måten kan en sammenlikne utviklingen i kommunene.

Bamble og Siljan har hatt langt større befolkningsvekst enn de andre kommunene i Grenland, men i disse kommunene skjedde den store befolkningsveksten mellom 1975 og 1990.

Porsgrunn og Skien har hatt langt svakere befolkningsvekst etter 1970.

Ettersom Skien og Porsgrunn er de folkerikeste kommunene, ligger gjennomsnittet for Grenland ganske nært utviklingen i Skien.

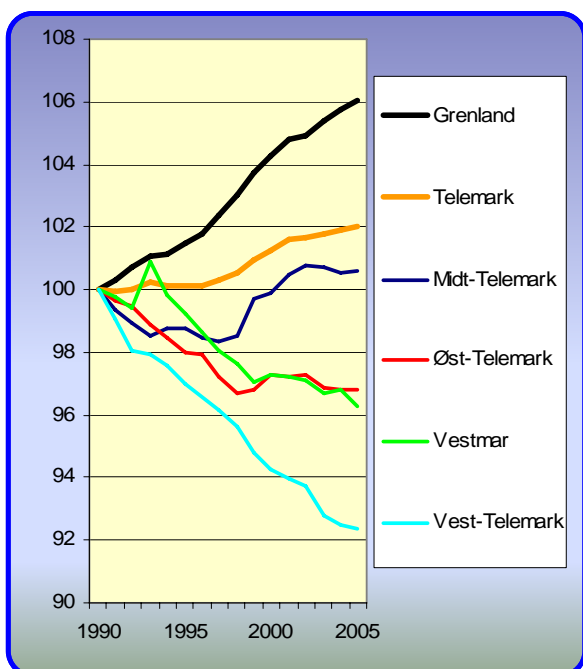

Figur 3: Utvikling av folketall i kommunene i Grenland, indeksert slik at nivået 1990=100. Datakilde: SSB.

✓ **Befolkningsutvikling etter 1990 i kommunene**

Utviklingen i kommunene i Grenland etter 1990 er ganske forskjellig fra utviklingen etter 1970. Perioden etter 1990 er kjennetegnet av jevn vekst, men det er Siljan og Porsgrunn som har den sterkeste veksten etter 1990.

Bamble hadde den sterkeste veksten mellom 1970 og 1990, men etter 1990 har veksten i Bamble avtatt. I de fire siste årene har det faktisk vært en liten nedgang i folketallet i Bamble. De andre kommunene har fortsatt den jevne veksten.

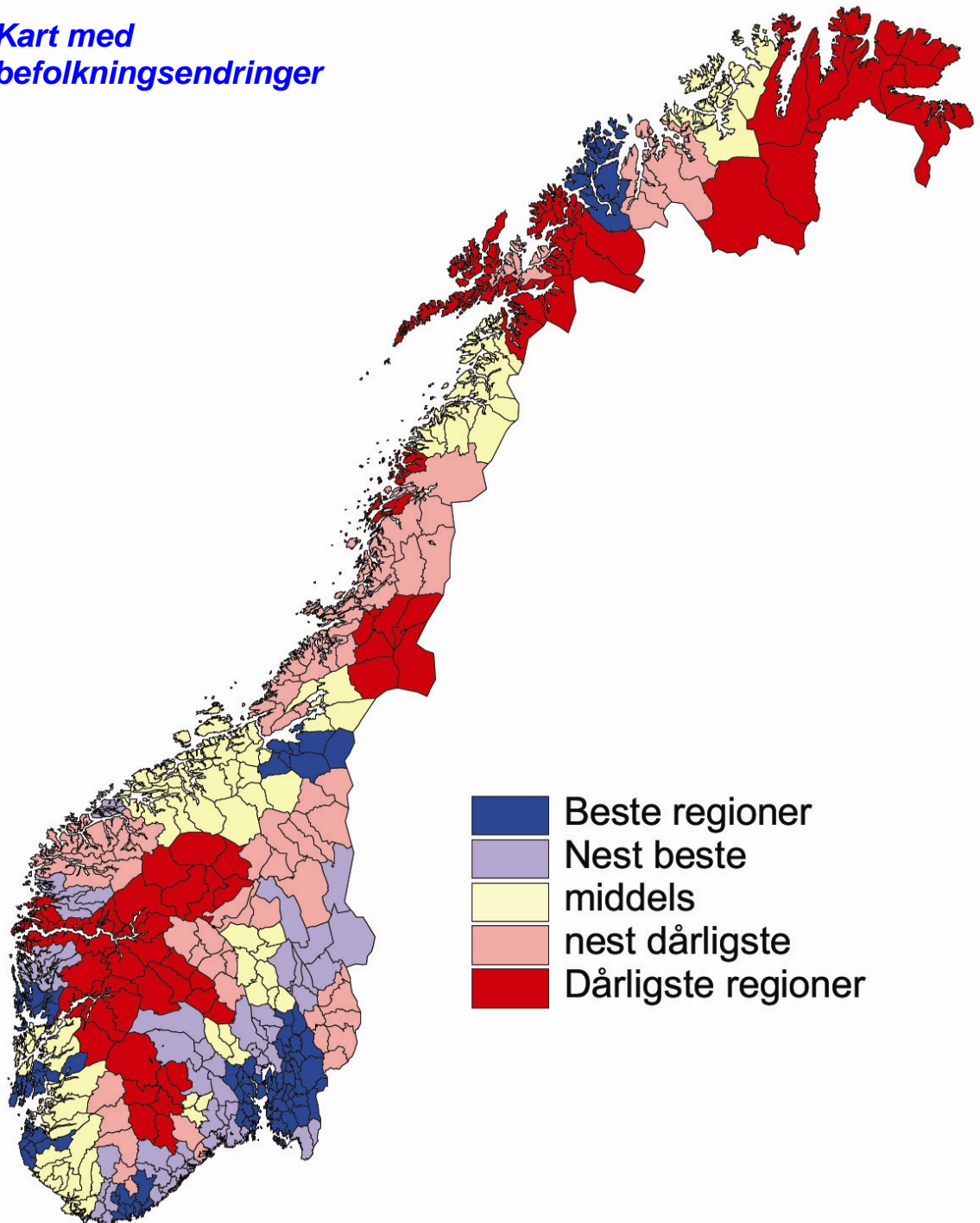
Figur 4: Utvikling av folketall i regionene i Telemark, indeksert slik at nivået 1990=100. Datakilde: SSB.

✓ **Folketallet i Grenland sammenliknet med andre regioner**

Grenland har en langt mer positiv befolkningsutvikling enn resten av Telemark. Mens befolkningen i Grenland øker hvert år, er tendensen i de andre regionene synkende.

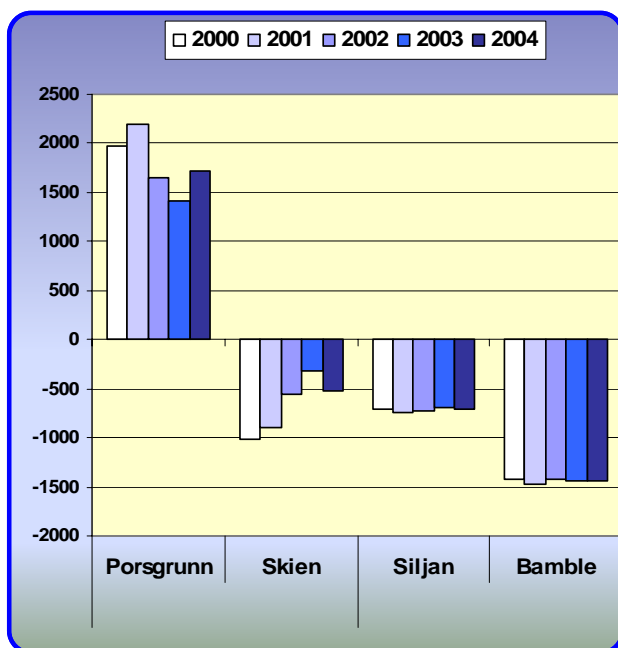
Grenland har imidlertid over 60 prosent av befolkningen i Telemark, slik at befolkningsveksten i Grenland fører til at hele fylket har en positiv befolkningsutvikling sett under ett.

✓ **Kart med
befolkningsendringer**

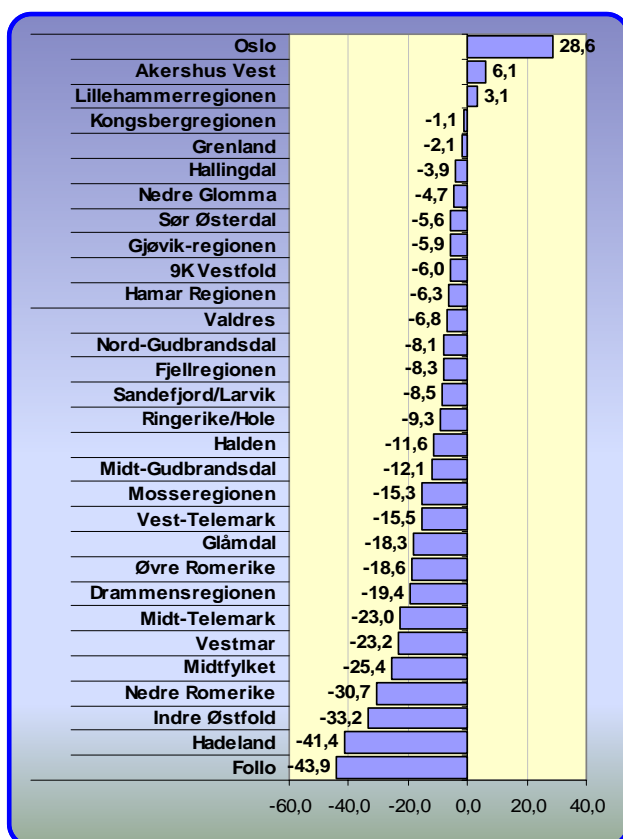

Figur 5: Prosentvis endring i folketall 2000-2004 i 81 regioner i Norge. Regionene er rangert i forhold til hverandre, slik at det er fem kategorier med like mange regioner i hver.

Veksten i folketallet er konsentrert til områdene rundt storbyene Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Regioner med sterk nedgang i folketallet finner vi i perifere områder i Sør-Norge, og i Nord-Norge. Som vi ser er Grenland markert med lys blå, som betyr at regionen plasserer seg blant de regionene som nest høyest økning i folketallet.

Figur 6: Netto innpendling, overskudd på arbeidsplasser i 2000-2004. Datakilde: SSB.

Figur 7: Netto innpendling i prosent av bosatte arbeidstakere i regionene på Østlandet i 2004. Datakilde: SSB.

➤ Pendling

✓ Netto innpendling i kommunene i Grenland

Mange arbeidstakere krysser kommunegrensene for å arbeide i andre kommuner. Dersom et område har flere arbeidstakere enn arbeidsplasser, må en del av arbeidsstyrken finne arbeid utenfor området.

I figuren til venstre er nettoppendlingen i de fire Grenlandskommunene illustrert. Porsgrunn har et overskudd på arbeidsplasser på 1723. De andre kommunene i Grenland har underskudd på arbeidsplasser.

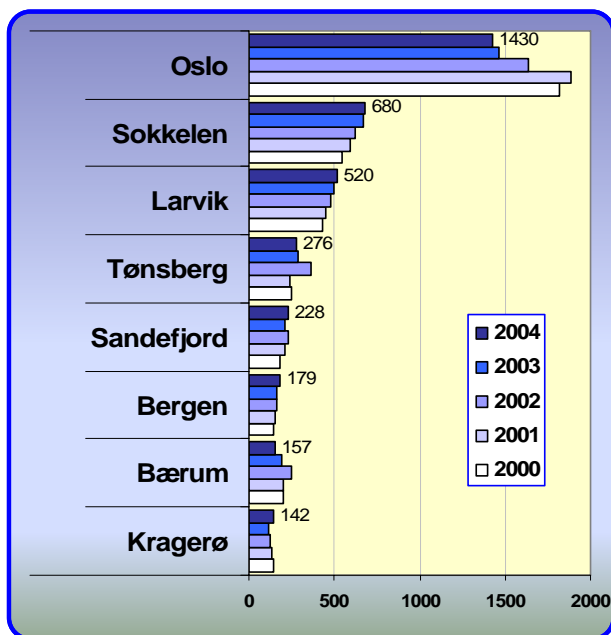
Porsgrunn har økt sitt overskudd av arbeidsplasser i 2004, etter to år med nedgang. I Skien har underskuddet på arbeidsplasser økt litt i 2004.

✓ Pendling i ulike regioner

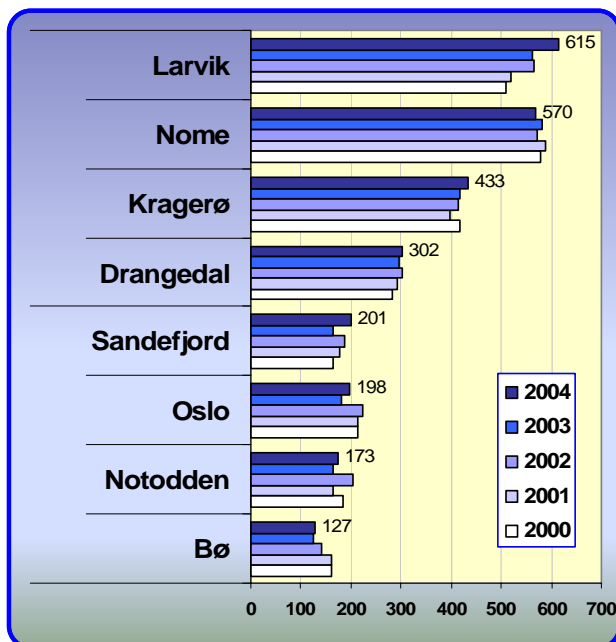
Vi kan også sammenlikne Grenlands underskudd på arbeidsplasser med andre regioner på Østlandet. Det som kjennetegner arbeidsmarkedet på Østlandet er at Oslo har et stort overskudd på arbeidsplasser. Det er over 100.000 personer (netto) som pendler inn til Oslo fra andre deler av landet.

Det er bare tre regioner på Østlandet som har overskudd av arbeidsplasser, det er Oslo, Akershus Vest og Lillehammerregionen. Grenlands lille underskudd på arbeidsplasser plasserer regionen på femteplass når det gjelder selvforsyningsgrad av arbeidsplasser.

Underskuddet på arbeidsplasser i Grenland har blitt mindre i 2004. Det er nå 952 flere som pendler ut av regionen, enn som pendler inn.

Figur 8: Antall arbeidstakere fra Grenland som pendler ut av regionen 2000-2004. Datakilde: SSB.

Figur 9: Antall arbeidstakere utenfor Grenland som pendler inn til regionen 2000-2004. Datakilde: SSB.

✓ Utpendling fra Grenland

I figuren til venstre ser vi de kommunene som har flest arbeidstakere fra Grenland.

Oslo er den kommunen med klart flest arbeidstakere fra Grenland. Det er 1430 personer som er bosatt i Grenland som arbeider i Oslo. I de siste tre årene har pendlingen til Oslo avtatt ganske mye, ettersom sysselsettingen i Oslo har sunket.

Det er også 680 personer som arbeider på Sokkelen. Antallet som arbeider på sokkelen er økende. Andre kommuner med mange arbeidstakere fra Grenland er Larvik (520), Tønsberg (276), og Sandefjord (228).

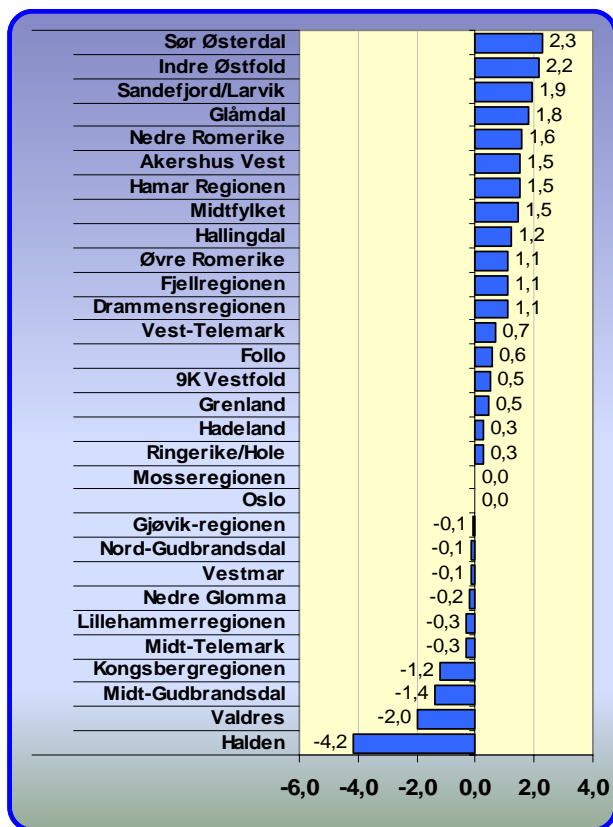
Antallet arbeidstakere fra Grenland som arbeider i andre Telemarkskommuner er lavt. En del pendler imidlertid til Kragerø (142), Nome (110), Notodden (69) og Bø (61). Det er over dobbelt så mange som pendler til Vestfold, enn som pendler til andre Telemarkskommuner.

✓ Innpending til Grenland

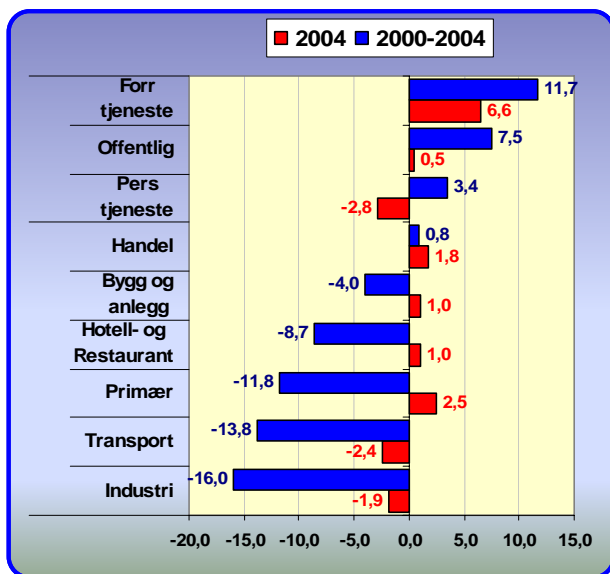
I diagrammet til venstre er det vist antall personer som pendler inn til Grenland fra andre kommuner.

Utenom Telemark er det Larvik (615), Sandefjord (201) og Oslo (198) som leverer flest arbeidstakere til Grenland. Det er flere personer fra Larvik som arbeider i Grenland, enn omvendt. Pendling mellom Grenland og Vestfold øker begge veier.

Listen med kommuner som har mange sysselsatte som pendler inn til Grenland er i stor grad dominert av andre kommuner i Telemark. Grenland sysselsetter dermed mange personer fra det øvrige Telemark, mens personer fra Grenland i mindre grad drar nytte av arbeidsmarkedet i det øvrige Telemark.

Figur 10: Prosentvis vekst i sysselsetting i 2004 i regionene på Østlandet. Datakilde: SSB.

Figur 11: Prosentvis vekst i sysselsetting i forskjellige næringer i Grenland. Datakilde: SSB.

✓ Vekst i sysselsetting

I figuren til venstre er utviklingen i sysselsettingen i 2004 vist for regionene på Østlandet. Her er all sysselsetting i privat og offentlig regi tatt med.

Antall arbeidsplasser i Grenland økte fra 45492 i 2003 til 45715 i 2004. Økningen på 223 arbeidsplasser tilsvarer ca ½ prosent.

Andre industriregioner på Østlandet, som Halden-, Kongsbergregionen og Nedre Glomma hadde nedgang i antall arbeidsplasser i 2004.

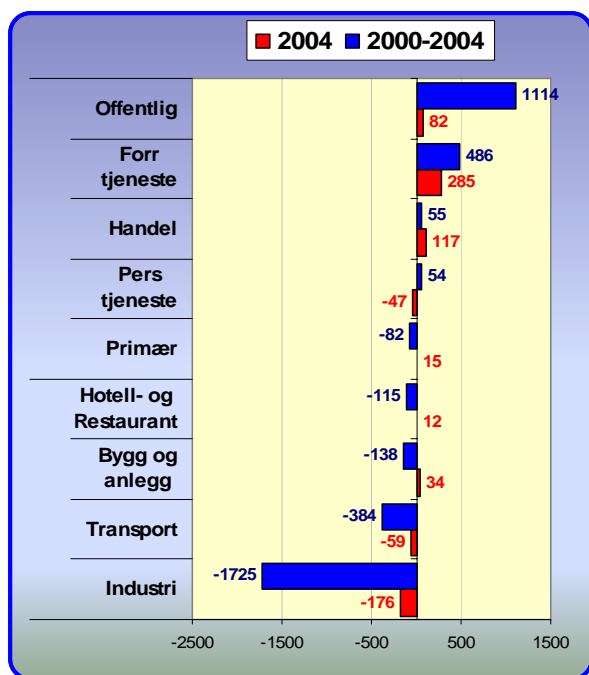
✓ Sysselsettingsutvikling i de ulike næringene, prosent

I figur 11 er utviklingen i antall arbeidsplasser i de ulike næringene vist for 2003/2004 og for hele perioden 2000 til 2004.

De bransjene som har økt sysselsetting i de siste fem årene er forretningsmessig tjenesteyting, offentlig sektor, privat tjenesteyting og handel.

Industrien har hatt den største nedgangen, her er 16 prosent av arbeidsplassene lagt ned fra 2000 til 2004. Nedgangen i industriarbeidsplasser i 2004 var mindre, "bare" 1,9 prosent.

Det var også nedgang i antall arbeidsplasser i transport, landbruk, hotell og restaurant og bygg og anlegg.

Figur 12: Vekst i sysselsettingen i ulike næringer i Grenland, antall personer. Datakilde: SSB.

✓ Sysselsettingsutvikling, antall ansatte, i ulike næringer

I figuren til venstre ser vi utviklingen i antall ansatte i Grenland i forskjellige næringer.

Det er nedgangen i industri-sysselsettingen som er det mest iøynefallende trekket. Siden 2000 har det gått tapt 1725 arbeidsplasser i industrien i Grenland. Siste år, i 2004, ble tapet på 176 arbeidsplasser. Transportnæringsen har også stor nedgang, med 384 arbeidsplasser.

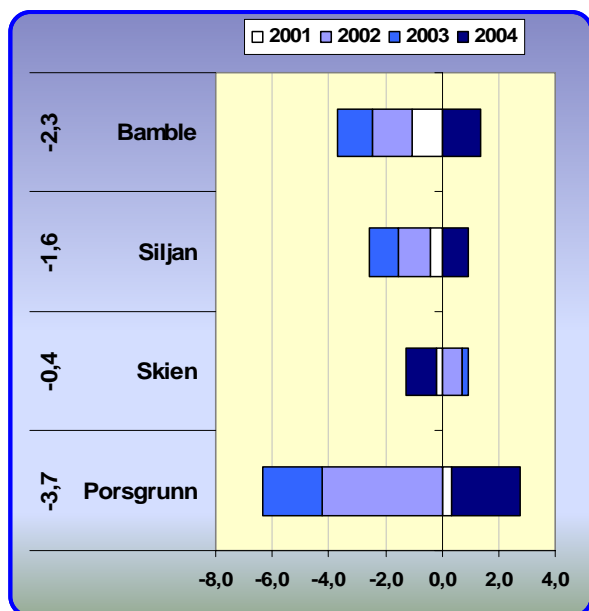
Den beste utviklingen er i offentlig sektor. Her ble det en vekst på 1114 arbeidsplasser fra 2000 til 2004. Også forretningsmessig tjenesteyting har en god utvikling, særlig i 2004.

✓ Sysselsettingsvekst i kommunene

Nedgangen i sysselsettingen i Grenland kan også splittes opp kommunevis. På den måten kan en se hvorvidt nedgangen har kommet i enkelte kommuner, eller om nedgangen er jevnt spredt i regionen. En slik oppsplitting er gjort i figuren til venstre.

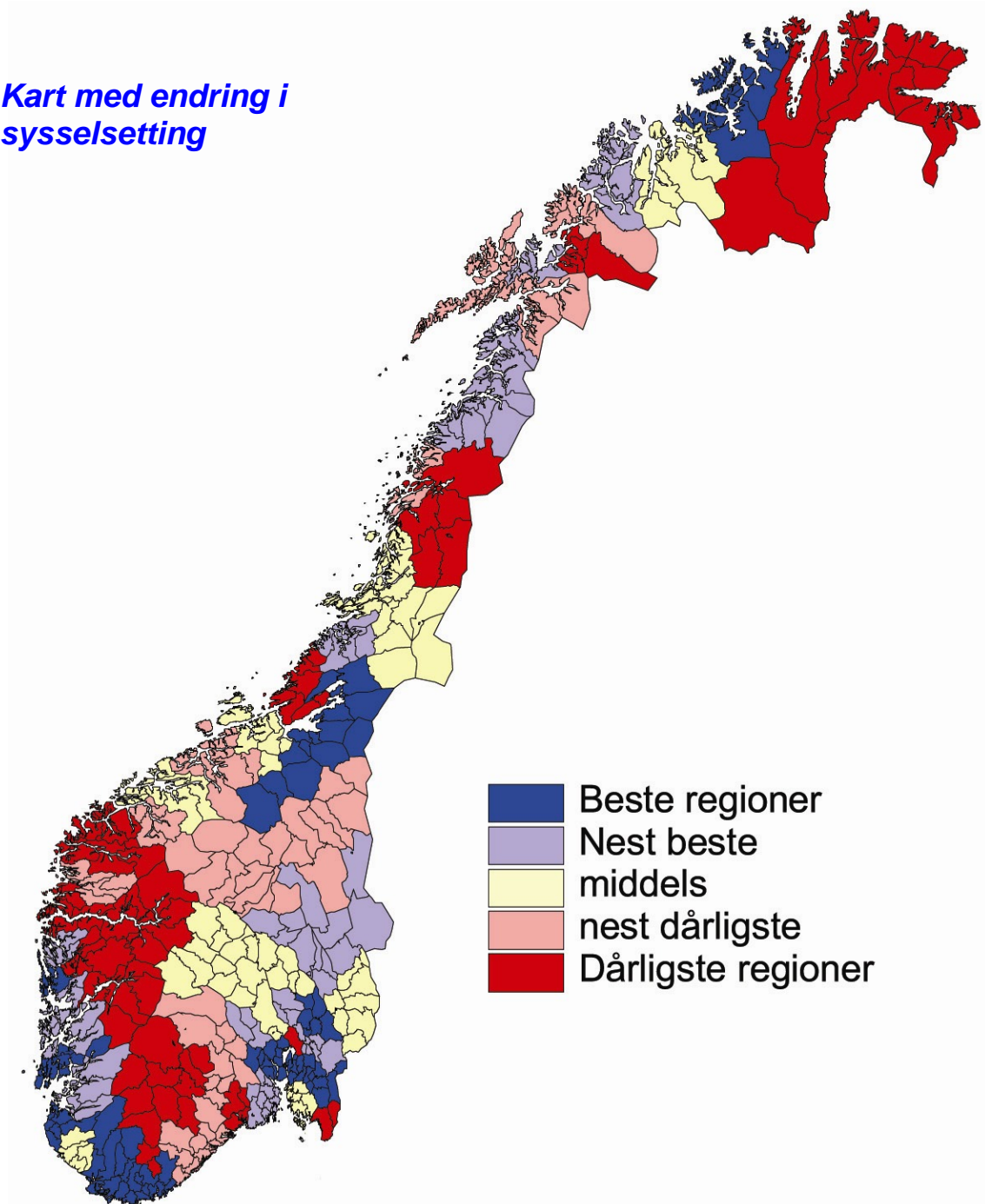
Porsgrunn, Bamble og Siljan hadde vekst i antall arbeidsplasser i 2004, mens Skien hadde nedgang.

Hvis vi ser på veksten i antall arbeidsplasser for hele perioden 2000 til 2004, var det nedgang i alle kommunene i Grenland.

Figur 13: Prosentvis vekst i sysselsettingen i ulike kommuner i Grenland. Samlet vekst 2000-2004 vist helt til venstre. Datakilde: SSB.

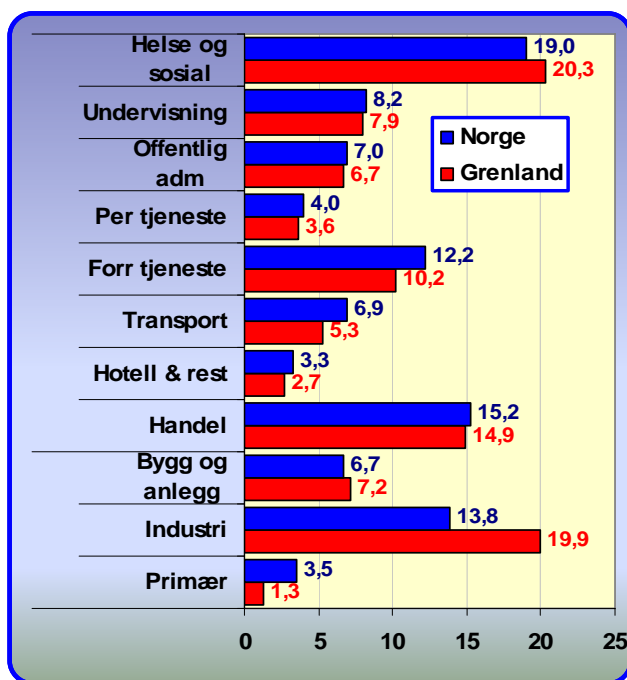
✓ **Kart med endring i sysselsetting**

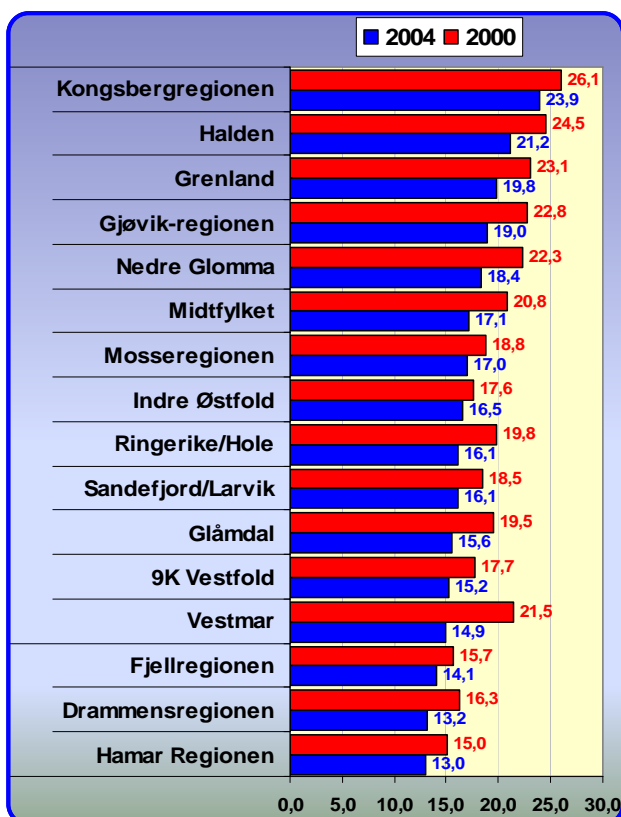
Figur 14: Vekst i private arbeidsplasser 2000-2004. Kilde: SSB.

Veksten i arbeidsplasser i perioden 2000-2004 følger omtrent det samme mønsteret som vekst i folketall. Områder rundt Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen og Trondheim har sterkest vekst. Litt spesielt for denne perioden er at Oslo har hatt en sterk nedgang i antall arbeidsplasser. Vi ser også at Vest-Finnmark har hatt en sterk vekst i arbeidsplasser.

Grenland er markert med mørke rødt, som betyr at regionen er blant regionene med størst nedgang i antall private arbeidsplasser.

Figur 15: Prosentvis fordeling av sysselsetting på hovednæringer i 2004. Data fra SSB.

Figur 16: Prosentvis andel industri av samlet antall ansatte. Data fra SSB.

➤ Næringsstruktur

Vi kan analysere næringsstrukturen gjennom å se på hvordan sysselsettingen fordeler seg mellom de ulike næringene.

I figuren til venstre har vi sammenliknet næringsstrukturen i Grenland med næringsstrukturen i Norge.

Det som er framtrødende med næringsstrukturen i Grenland er den store andelen industri. I Grenland er 19,9 prosent av alle ansatte sysselsatt i industrien.

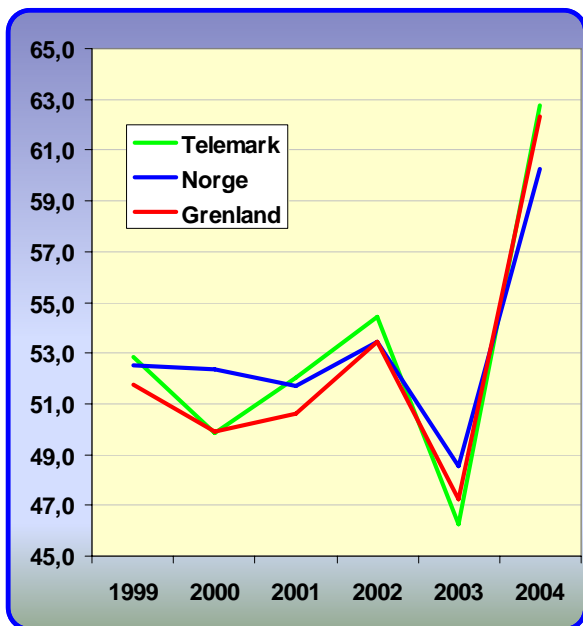
Ellers er bygg og anleggsnæringen og helsesektoren større enn landsgjennomsnittet.

I de andre næringene er sysselsettingen i Grenland relativt mindre enn landsgjennomsnittet. Dette gjelder spesielt primærnæringer, transport, og forretningsmessig tjenesteyting

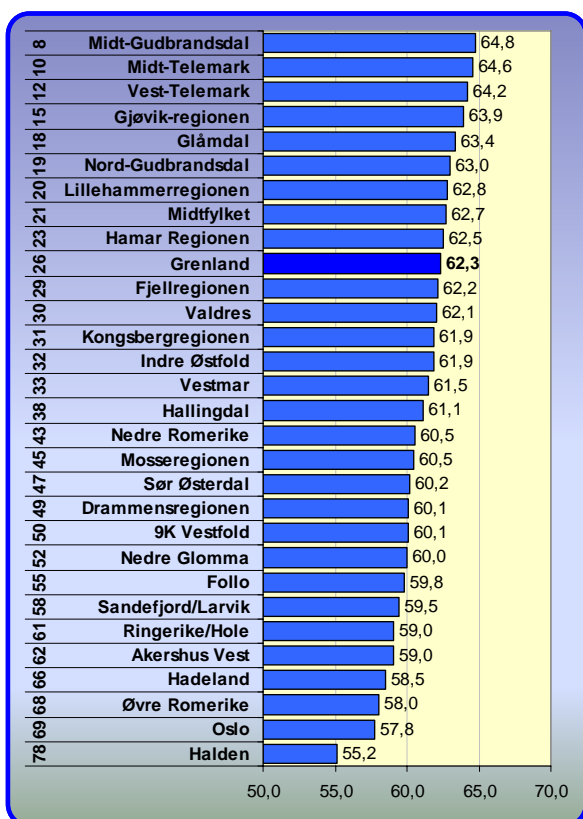
✓ Industrien i Grenland

Vi har sett at Grenland har en næringsstruktur som atskiller seg fra resten av Østlandet gjennom en høy industriandel. For å undersøke hvorvidt Grenlands industriandel er enestående på Østlandet, kan vi sammenlikne industriandelen i Grenland med industriandelen til de øvrige regionene på Østlandet. Dette er gjort i diagrammet til venstre.

Grenland, med sin industriandel på 19,8 prosent, er på tredje plass blant Østlandsregionene. Kongsbergregionen og Halden-regionen har begge høyere andel industri. På landsbasis er det mange regioner med høyere industriandel, Grenland er nr 15 av 81 regioner når det gjelder industriandel. Vi ser at alle regioner har en nedgang i antall ansatte i industrien, omtrent i samme størrelsesorden som Grenland.

Figur 17: Prosentvis andel foretak med realvekst i omsetning. Data: Foretaksregisteret.

Figur 18: Prosentvis andel foretak med realvekst i omsetning i 2004. Data: Foretaksregisteret. Tallene til venstre angir regionens rangering blant de 81 regionene i Norge.

➤ Vekst

I denne rapporten er næringslivsveksten i et område målt med andelen foretak som har vekst i omsetning som er høyere enn veksten i konsumprisindeksen (realvekst). Med denne metoden vil små og store foretak telle likt.

✓ Andel vekstforetak i Grenland

Andelen foretak med realvekst i omsetning har økt sterkt i 2004. Dette gjelder både på landsbasis og i Grenland.

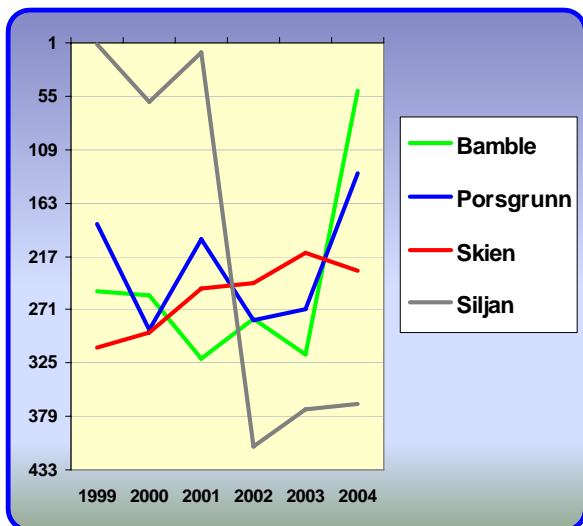
I diagrammet er denne utviklingen vist for Norge, Telemark og Grenland. Næringslivet i Grenland har hatt mindre andel vekstforetak enn landsgjennomsnittet i hele perioden 1999-2003. I 2004 har andelen vekstforetak økt sterkere i Grenland enn på landsbasis, og Grenland har for første gang større andel vekstforetak enn landsgjennomsnittet.

✓ Andel vekstforetak i forhold til andre regioner

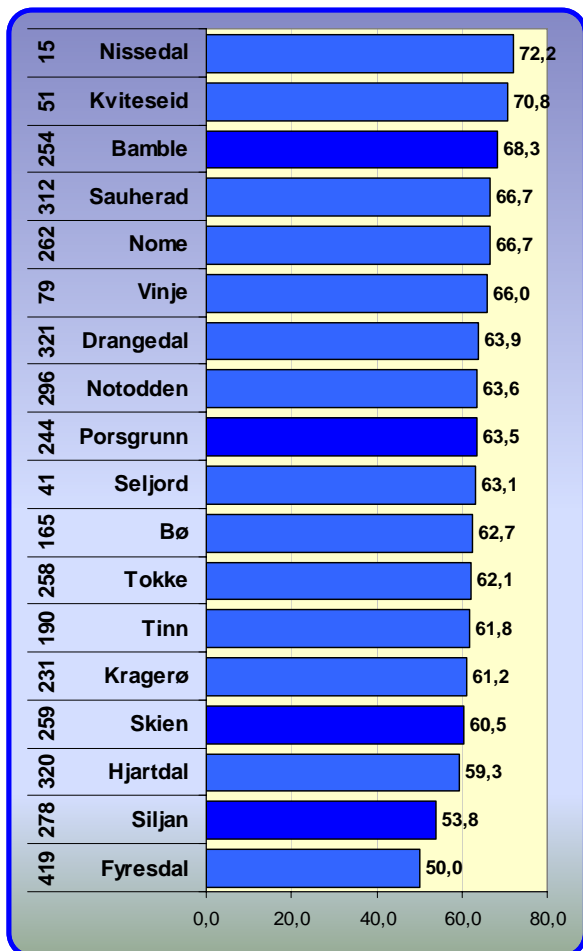
Vi kan sammenlikne andelen vekstforetak i Grenland med andre regioner på Østlandet, slik som det er gjort i figuren til venstre.

62,3 prosent av foretakene i Grenland hadde realvekst i omsetning fra 2003 til 2004. Dette plasserer regionen som nr 10 av de 30 regionene på Østlandet, og som nr 26 av 81 regioner i Norge.

Dette er en stor framgang fra 2003, da Grenland var nr 20 på Østlandet og nr 52 i Norge.

Figur 19: Kommunenes rangering blant de 433 kommunene i Norge med hensyn til prosentvis andel foretak med realvekst i omsetning. Data: Foretaksregisteret.

Figur 20: Prosentvis andel foretak med realvekst i omsetning i 2004. Data: Foretaksregisteret. Tallene til venstre angir regionens rangering blant de 81 regionene i Norge.

✓ **Andel vekstforetak i kommunene i Grenland**

Diagrammet til venstre viser hvordan kommunene i Grenland rangeres med hensyn til andel vekstforetak i forhold til andre kommuner i landet i årene 1999-2004.

Siljan har svært få regnskapspliktige foretak og derfor svinger resultatene sterkt.

Bamble og Porsgrunn hadde begge en kraftig forbedring fra 2003 til 2004. Bamble har i hele perioden 1999-2003 ligget under gjennomsnittet, men i 2004 er kommunen nr 50 når det gjelder lønnsomhet. Også Porsgrunn har det beste resultatet på mange år, og er nr 133. Skien plasserer seg litt under gjennomsnittet.

✓ **Andel vekstforetak i kommunene i Telemark**

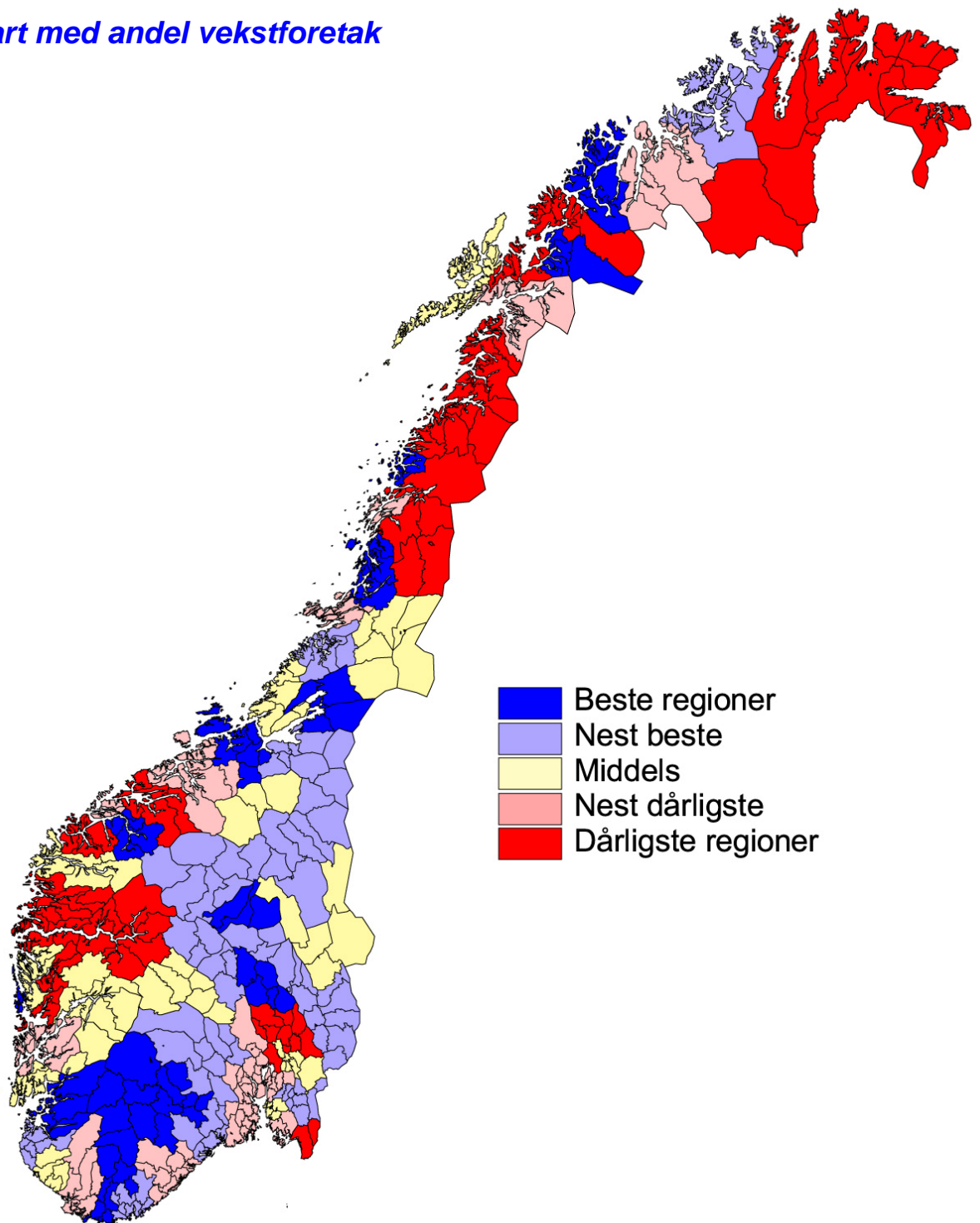
I figur 20 er andel vekstforetak i hver enkelt kommune i Telemark vist for 2004.

Av Grenlandskommunene er det Bamble som har klart størst andel vekstforetak, med 68,3 prosent. Dette er tredje beste resultat blant kommunen i Telemark.

Porsgrunn ligger omtrent på gjennomsnittet, mens Skien og Siljan er blant de dårligste i fylket i 2004.

Tallene helt til venstre i diagrammet viser hvordan kommunen blir rangert blant de 433 kommunene i landet når det gjelder gjennomsnittlig andel vekstforetak i de siste fem årene (1999-2004). Ingen av Grenlandskommunene er rangert over gjennomsnittet.

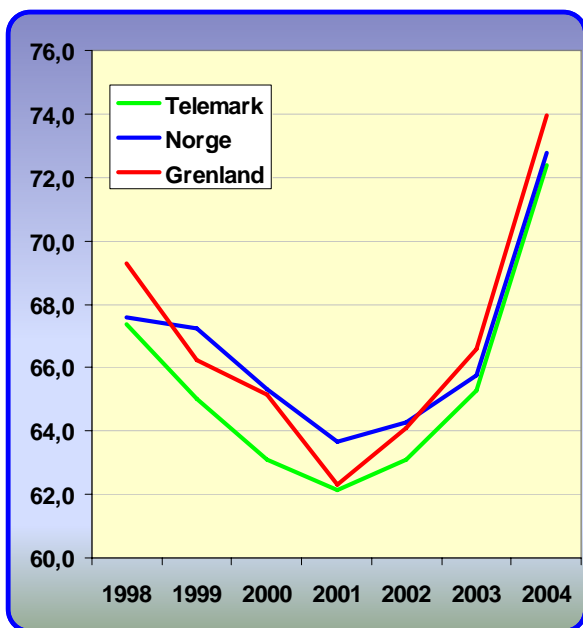
✓ **Kart med andel vekstforetak**

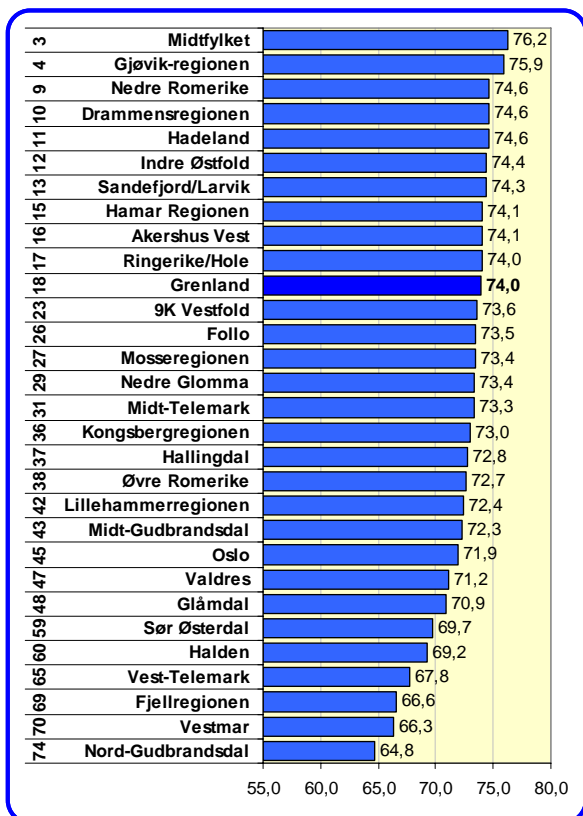
Figur 21: Andel foretak med realvekst i omsetning i 2004.

Det er regioner med mange vekstforetak i alle landsdeler. Denne indikatoren varierer mye fra år til år.

Grenland er markert med lys blå, som betyr at regionen er i nest beste kategori. Grenland er rangert som nr 26 av 81 regioner i 2004.

Figur 22: Prosentvis andel av foretak som har overskudd før skatt.
 Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 23: Prosentvis andel av foretak med overskudd før skatt i 2004. Tallene til venstre angir regionens rangering blant de 81 regionene i Norge. Datakilde: Foretaksregisteret.

➤ Lønnsomhet

Det er mange måter å måle lønnsomhet på. For å sammenlikne lønnsomheten i næringslivet i ulike områder har vi målt den prosentvise andelen av foretakene som har overskudd før skatt.

✓ Lønnsomhet i Grenland sammenliknet med fylket og landsgjennomsnitt

I figuren til venstre har vi sett på hvordan andelen overskuddsforetak har utviklet seg over tid i Grenland, Telemark og Norge.

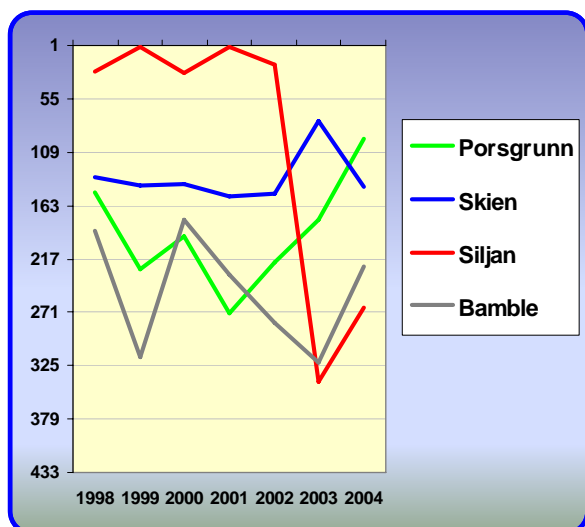
Næringslivet i Grenland har vært mer lønnsomt enn fylkesgjennomsnittet i hele perioden 1998-2004. Fra 1999 til 2002 var lønnsomheten i Grenland lavere enn landsgjennomsnittet, men i de to siste årene har andelen lønnsomme foretak i Grenland vært høyere.

Felles for både Grenland, Telemark og Norge er at lønnsomheten har bedret seg sterkt i de siste årene.

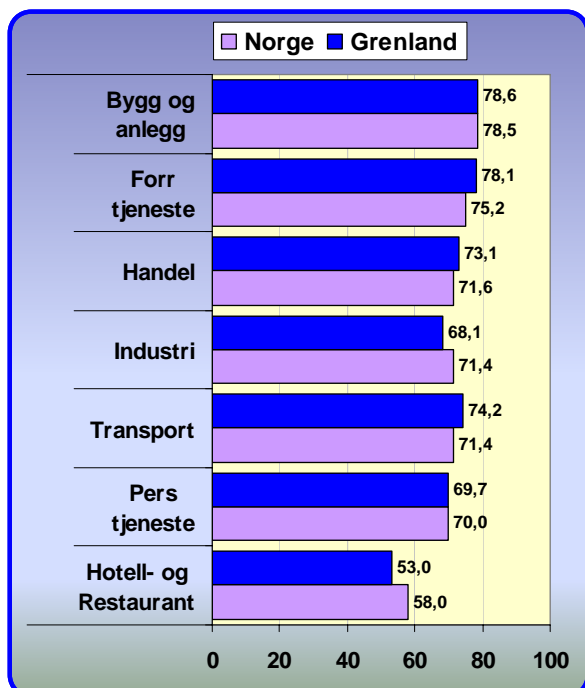
✓ Lønnsomhet i Grenland og andre regioner

Vi kan sammenlikne lønnsomheten i Grenland med de andre regionene på Østlandet. I figuren til venstre er den prosentvise andelen av foretak med overskudd vist for alle regionene på Østlandet.

Vi ser at 74 prosent av foretakene i Grenland har overskudd. Dette plasserer Grenland som nr 18 av de 81 regionene i Norge, og som nr 11 av de 30 regionene på Østlandet.

Figur 24: Kommunenes rangering blant landets 433 kommuner, mht andel av foretak med overskudd. Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 25: Prosentvis andel av foretak med overskudd i ulike næringer i Telemark og Norge i 2004. Datakilde: Foretaksregisteret.

✓ **Lønnsomhet kommunevis**

For å vise utviklingen i næringslivets lønnsomhet i de enkelte kommunene, kan vi se på hvordan kommunene har vært rangert blant de 433 kommunene i Norge i de siste årene. I diagrammet ser vi hvilken plassering kommunene i Grenland har hatt når det gjelder andelen lønnsomme foretak blant alle landets kommuner.

Siljan har i mange år vært rangert blant de mest lønnsomme kommunene i landet, men er en liten kommune med svært få regnskapspliktige foretak. Dermed blir det også lett store utslag fra år til år.

Skien har pleid å ligge relativt høyt når det gjelder lønnsomhet, men er i 2004 passert av Porsgrunn. 75,1 prosent av foretakene i Porsgrunn hadde positivt resultat i 2004. Skien har også økt andelen lønnsomme foretak fra 69,3 til 73,8, men økningen har vært større i de fleste andre kommuner.

✓ **Lønnsomhet bransjevis**

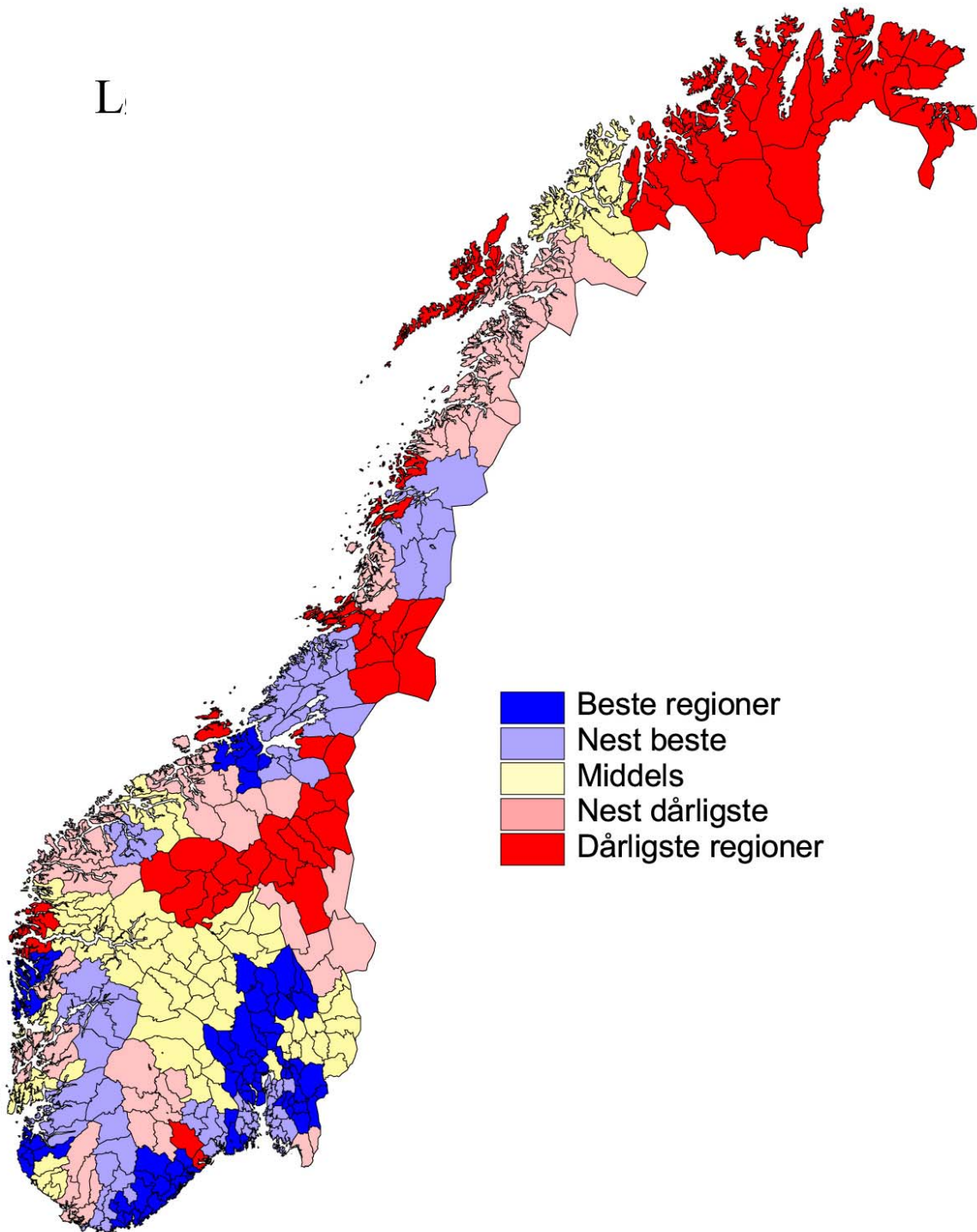
Det er også mulig å sammenlikne lønnsomheten i forskjellige næringer. Dette er gjort i figuren til venstre, som viser lønnsomheten i ulike næringer i Grenland og Norge.

Grenland har større andel overskuddsforetak enn gjennomsnittet for Norge i bransjene bygg og anlegg, forretningsmessig tjenesteyting, handel, og transport. I industri, personlig tjenesteyting og hotell og restaurant er lønnsomheten lavere.

Hotell og restaurant har desidert dårligst lønnsomhet, både i Grenland og på landsbasis.

✓ **Kart med andel lønnsomme foretak**

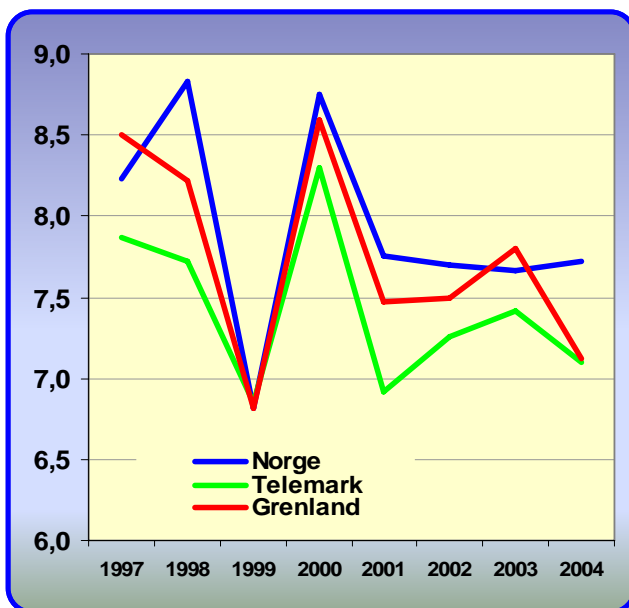
L

Figur 26: Andel foretak med positivt resultat i 2004.

Regioner med høy andel lønnsomme foretak finner vi på Øst- og Sørlandet samt i Trøndelag. Ingen regioner i Nord-Norge er i beste kategori.

Grenland ble rangert som nr 18 av 81 regioner når det gjelder lønnsomhet i 2004, og er derfor i nest beste gruppe.

Figur 27: Etableringsfrekvens i Grenland, Telemark og Norge. Datakilde: Foretaksregisteret.

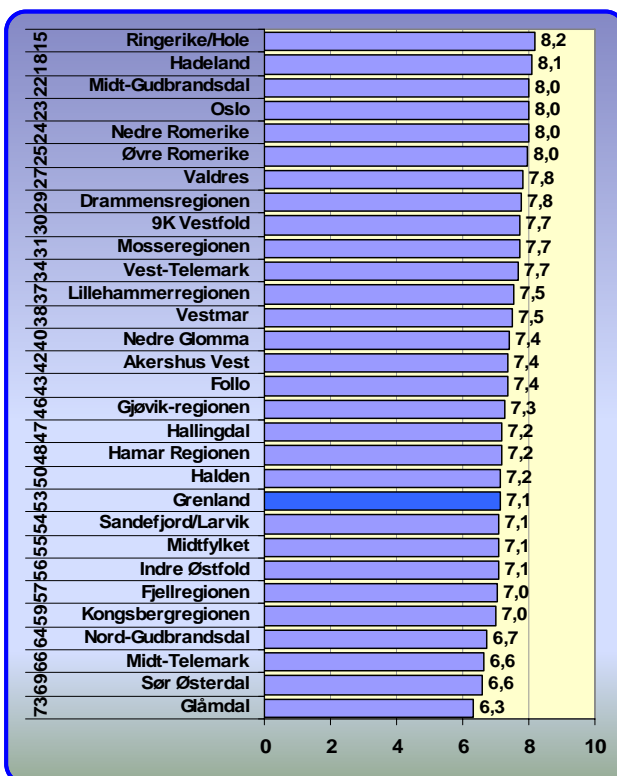
➤ Nyetableringer

Vi kan undersøke nyetableringsaktiviteten i et område gjennom å se på antall nyregistrerte foretak i prosent av eksisterende foretak i foretaksregisteret.

I figuren er etableringsfrekvensen i Grenland målt for hvert år, og sammenliknet med etableringsfrekvensen for Telemark og Norge.

Etableringsfrekvensen i Grenland sank i 2004, etter å ha ligget over landsgjennomsnittet i 2003.

Etableringsfrekvensen i Grenland i 2004 var på 7,1 prosent, mens etableringsfrekvensen i Norge var 7,7 prosent.

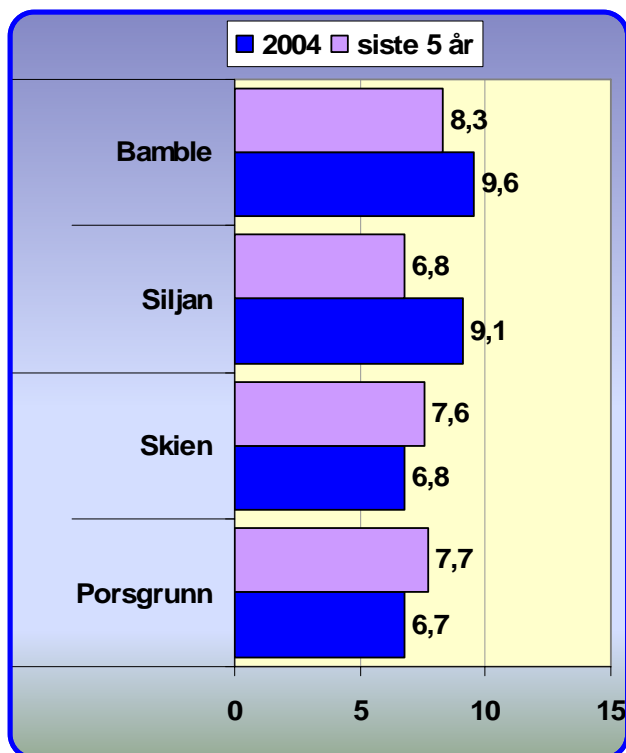
Figur 28: Etableringsfrekvens i 2004 i regionene på Østlandet. Tallene til venstre angir regionens rangering blant de 81 regionene i Norge. Datakilde: Foretaksregisteret.

✓ Etableringer i Grenland og andre regioner

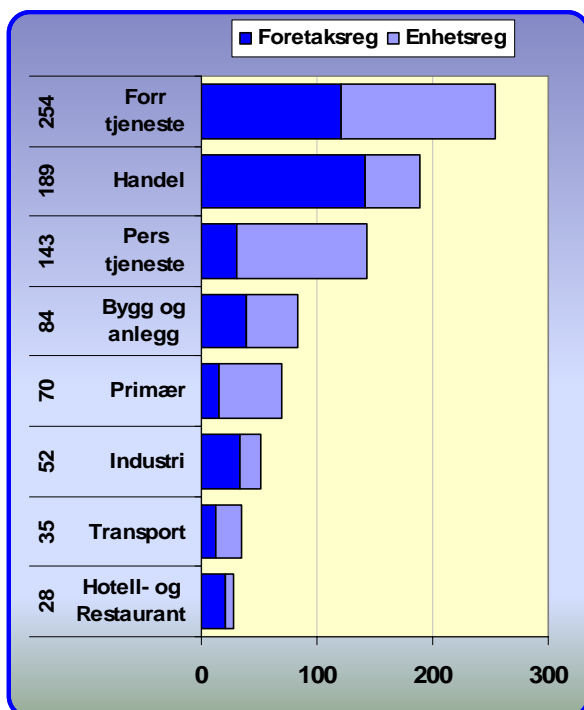
Det er mulig å sammenlikne etableringsfrekvensen i Grenland med tilsvarende etableringsfrekvens i andre regioner. Dette er gjort i diagrammet til venstre.

Etableringsfrekvensen i Grenland på 7,1 prosent plasserer regionen som nr 21 blant de 30 regionene på Østlandet.

Grenlands plassering blant alle landets 81 regioner er nr 53. Dette er en klar nedgang fra rangeringen i 2003, da Grenland ble rangert som nr 26.

Figur 29: Etableringsfrekvens i kommunene i Grenland. Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 30: Nyregistrerte foretak i Grenland i 2004, fordeling på ulike næringer. Tallene til venstre angir samlet antall nyregistreringer. Datakilde: Brønnøysundregistrene.

✓ Nyetableringer kommunevis

Etableringsfrekvenser kan også måles innenfor hver enkelt kommune. I figuren til venstre er etableringsfrekvenser i kommunene i Grenland vist, både for 2004, og gjennomsnitt for perioden 2000-2004.

Bamble og Siljan hadde langt flere nyetableringer i 2004 enn tidligere. Skien og Porsgrunn hadde imidlertid færre nyetableringer. Ettersom Skien og Porsgrunn er de største kommunene i regionen, trekker disse kommunene gjennomsnittet for Grenland ned.

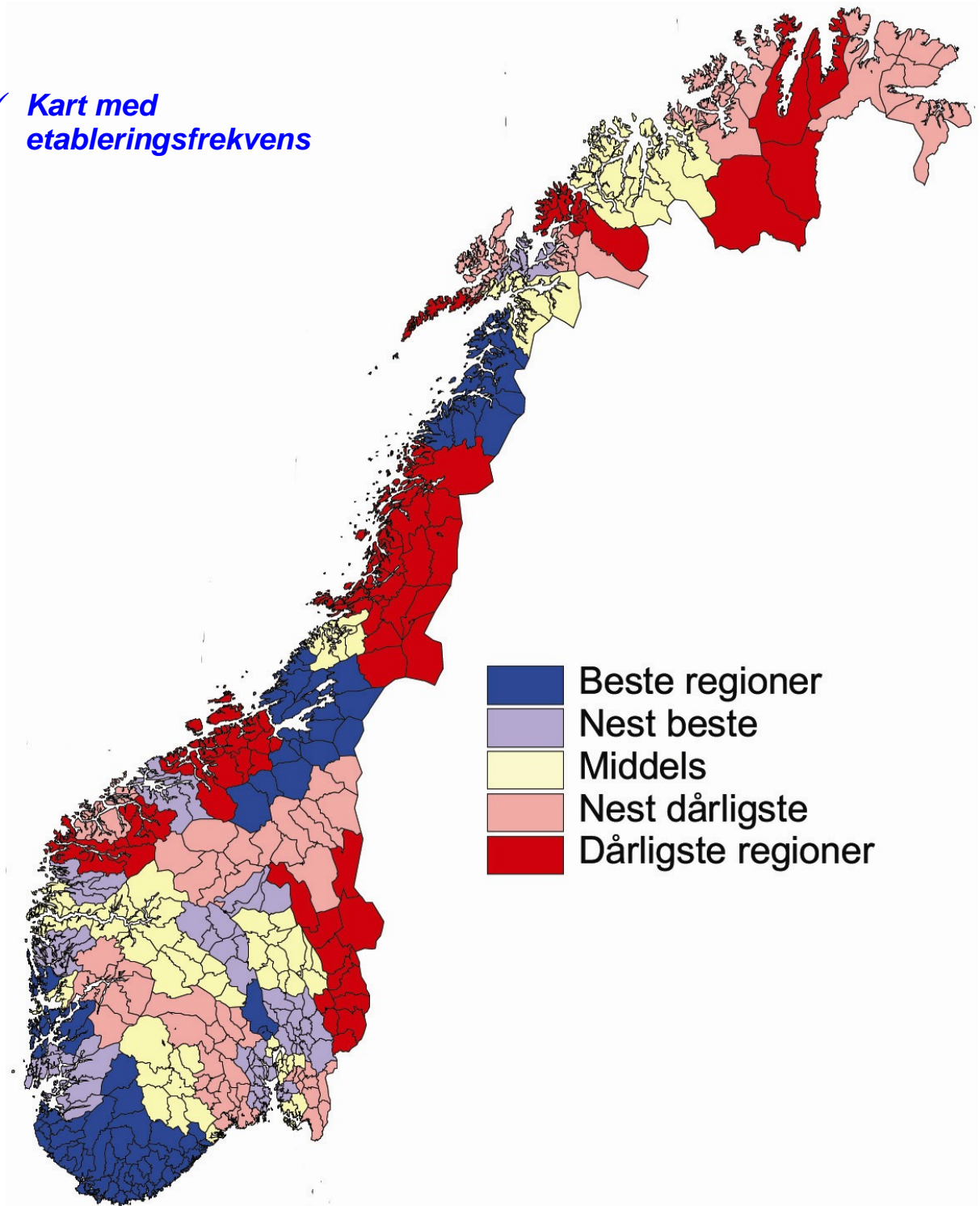
✓ Bransjefordeling nyetableringer

I figur 30 er antall nyregistreringer i Grenland vist. Det er skilt mellom registreringer i foretaksregisteret, og de som bare ble registrert i enhetsregisteret.

Det er klart flest etableringer innen forretningsmessig tjenesteyting. Det ble registrert til sammen 254 foretak i denne bransjen.

Innenfor handelsvirksomhet ble det etablert 189 nye foretak. Hvis vi bare ser på registreringer i foretaksregisteret, har bransjen handel flest nyregistreringer. Også innen personlig tjenesteyting er det mange nyetableringer. Disse bransjene er også de som har flest foretak fra før.

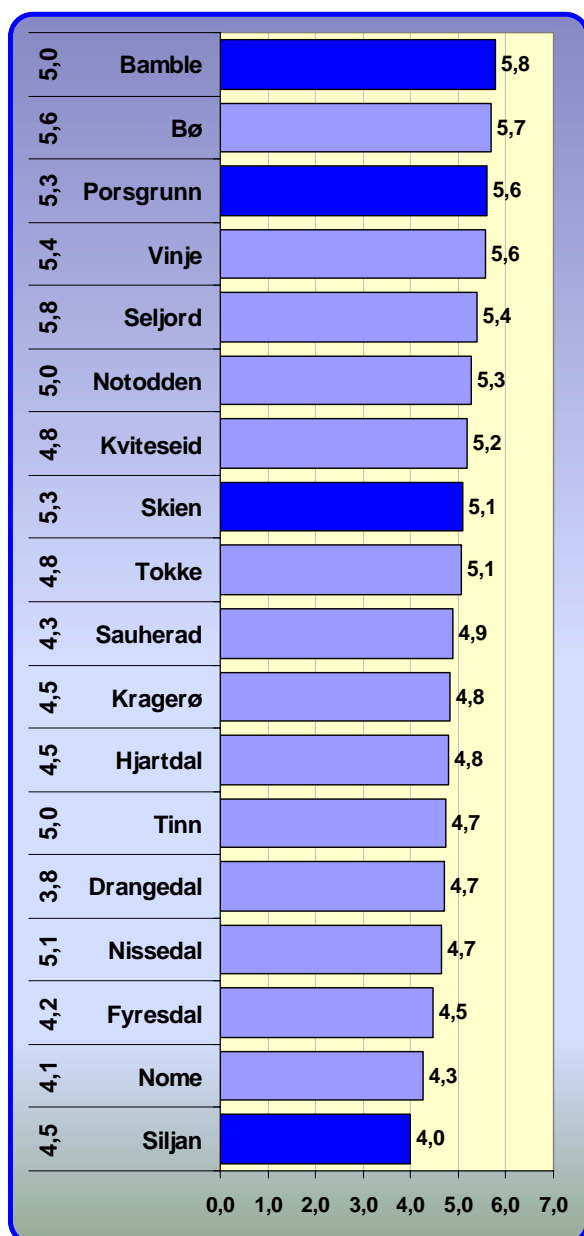
✓ **Kart med etableringsfrekvens**

Figur 31: Etableringsfrekvens, andel nye foretak i 2004 i prosent av eksisterende foretak i Foretaksregisteret.

Vi finner mange nyetableringer i Agder, Rogaland og i Trøndelagsfylkene i 2004. I Nord-Norge er det bare Salten som er med i beste gruppe.

Grenland er i nest dårligste kategori, ettersom regionen ble rangert som nr 53 i 2004.

Figur 32: Rangering av næringslivet i kommunene i Telemark, basert på en indeks som vektlegger omsetningsvekst, lønnsomhet, nyetableringer og næringslivets relative størrelse. Tallene til venstre angir gjennomsnittlig verdi på næringslivsindeksen de siste fem årene.

➤ Næringslivsindeksen

Næringslivsindeksen er et samlet mål for hvor vellykket næringsutviklingen har vært i et område.

Næringslivet er vurdert i forhold til fire faktorer: Vekst i omsetning, nyetableringer, lønnsomhet og størrelse i forhold til folketall (næringstetthet).

Indeksen er konstruert slik at den kommunen som har lavest verdi på en av indikatorene får indeks 0, kommunen i midten får 5 og den kommunen som har høyest verdi får verdi 10. Deretter er kommunene rangert i forhold til gjennomsnittlig verdi for de fire indikatorene. En poengsum på 5 innebærer et gjennomsnitt.

✓ Næringslivsindeks kommuner

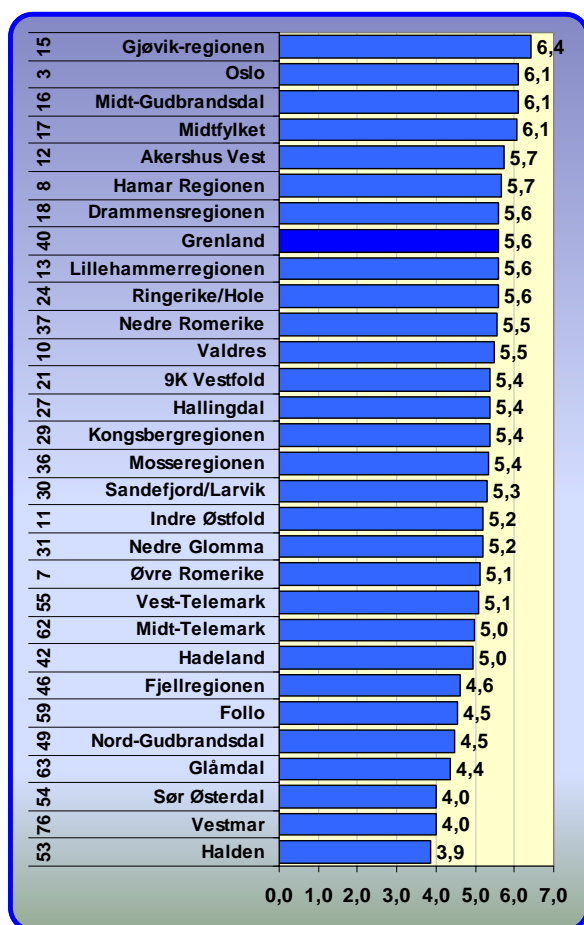
Figuren til venstre viser hvordan kommunene i Telemark skårer på næringslivsindeksen i 2004.

Helt til venstre for hvert kommunenavn er det et tall som viser den gjennomsnittlige næringslivsindeksen for årene 2000-2004.

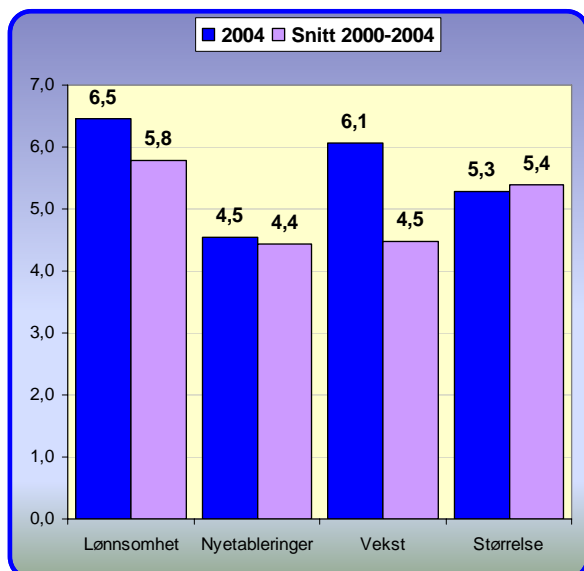
Næringslivet i både Bamble og Porsgrunn får en poengsum klart over gjennomsnittet. Næringslivet i Bamble blir rangert som nr 41 av 433 kommuner, mens Porsgrunn kommer på 73 plass.

Skien skårer 5,1 poeng, som er litt over gjennomsnittet på 5.

Siljan skårer svært dårlig. En næringslivsindeks på 4,0 rangerer kommunen som nr 388 av 433 kommuner i Norge. Siljan har imidlertid svært få foretak, og det blir da lett store tilfeldige utslag.

Figur 33: Næringslivsindeks regionene på Østlandet 2004. Tallene til venstre angir regionens rangering med siste fem års gjennomsnitt.

Figur 34: De enkelte delindekser som inngår i næringslivsindeksen for Grenland 2004.

✓ Næringslivsindeks regioner

Figur 33 viser hvordan regionene på Østlandet skårer på næringslivsindeksen i 2004. Tallene til venstre viser regionens rangering blant kommunene i landet med hensyn til gjennomsnittlig næringslivsindeks de siste fem år.

Grenlands poengsum i 2004 på 5,6, rangerer regionen som nr 23 av de 81 regionene i landet. Dette er en forbedring fra 2003. Grenland ble rangert som nr 25 i en tilsvarende rangering av regionene i Norge for 2003.

Tallet til venstre angir regionenes rangering hvis vi bruker gjennomsnitt for 2000-2004 som grunnlag for rangeringen. Grenland blir rangert på 40 plass i denne rangeringen. Dette forsterker inntrykket av at næringslivet i Grenland går bedre i 2004 enn på mange år.

Årsaken til fremgangen er først og fremst at andelen vekstforetak har blitt høyere.

✓ Delindekser i Grenland

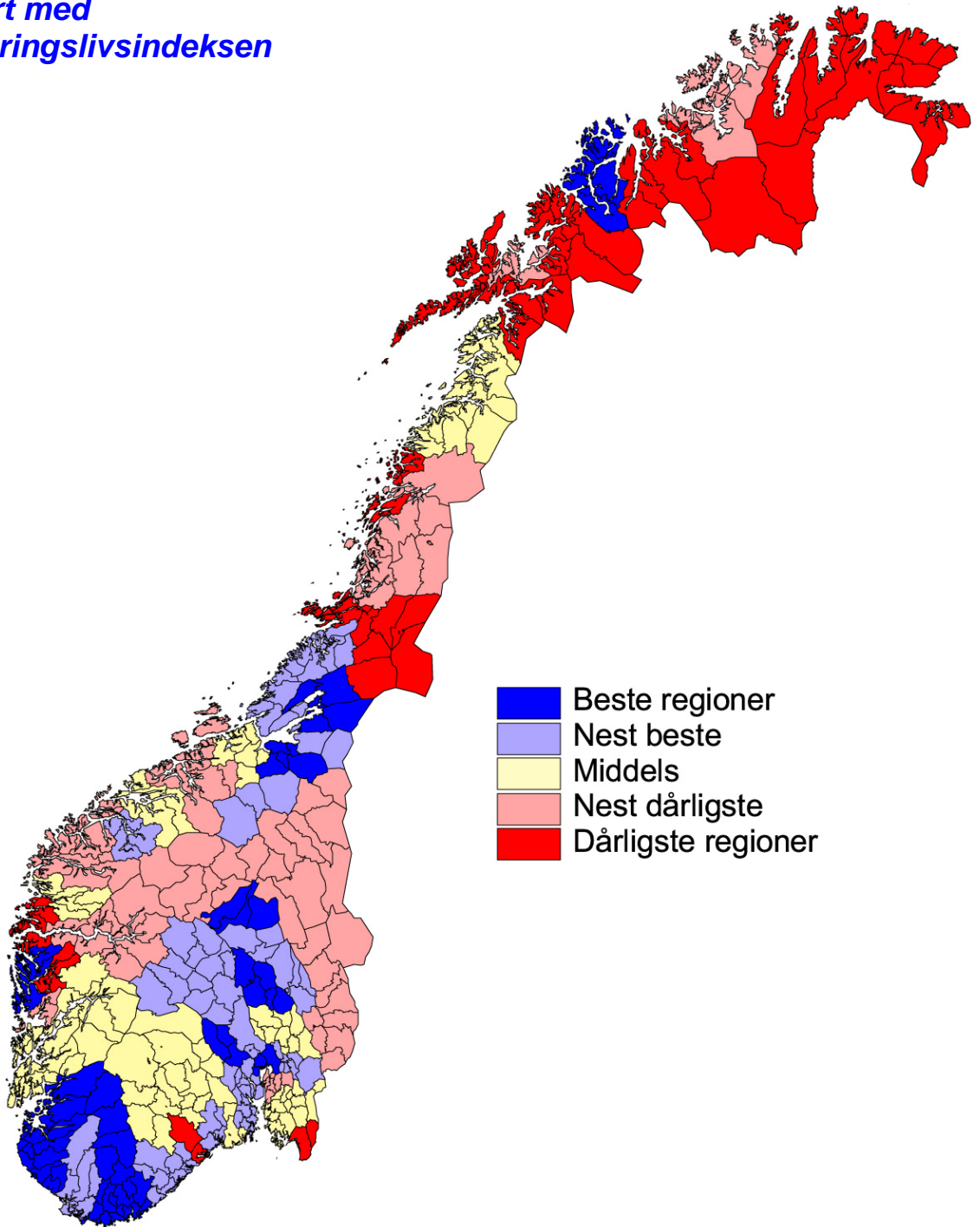
Figuren viser de ulike delindeksene som utgjør næringslivsindeksen 2004. En score på 5 er median av regionene i Norge.

Grenland gjør det bra når det gjelder lønnsomhet og vekst i 2004. For vekstforetak har fremgangen vært spesielt stor.

Etableringsfrekvensen var imidlertid under gjennomsnittet både i 2004 og for gjennomsnittet de siste fem årene.

Delindeksen for størrelse viser at Grenland har flere private arbeidsplasser i forhold til folketallet enn gjennomsnittet. Antallet private arbeidsplasser har imidlertid sunket litt i de siste årene.

✓ **Kart med næringslivsindeksen**

Figur 35: Næringslivsindeksen 2004.

Storbyregionene Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø skårer bra på alle indikatorene, og har dermed samlet sett den beste næringsutviklingen. Flere regioner i Nord-Trøndelag har hatt en svært positiv næringsutvikling i de siste årene. Regioner med svak utvikling finner vi i de nordligste fylkene og perifere regioner i Sør-Norge.

Grenland er med i nest beste kategori, ettersom regionen ble rangert som nr 23 i 2004.